

Volgens veel auteurs en beleidsmakers doet de regio er in deze tijd van mondialisering niet meer toe. 'Space shrinking technologies' zoals transport-, informatie- en communicatietechnologie zouden hebben geleid tot 'afstandsverval', waardoor de wereld tot een dorp is geworden, de zogenaamde 'global village'. Dat de rol van regio's zelfs in een klein land als Nederland niet is uitgespeeld, blijkt uit 'De beste provincie voor ondernemers' van consultant Robert J. Blom. Dit boek laat zien dat de kwaliteit van ondernemerschap van provincie tot provincie wel degelijk verschilt. Mondialisering en regionalisering sluiten elkaar niet uit, maar gaan blijkbaar hand in hand.

De algemene boodschap van het boek mag dan duidelijk zijn, de afzonderlijke analyses zijn dat niet. Direct na verschijning van het werk bracht de provincie Limburg namelijk vol trots een persbericht uit met de mededeling dat Limburg de beste provincie is voor ondernemers. Niet lang daarna claimden de Friezen hetzelfde: 'gemeten met alleen de objectieve maatstaven' zou Friesland voor bedrijven het beloofde land zijn. Wie 'De beste provincie voor ondernemers' doorbladert, begrijpt de verwarring rond de resultaten. Het boekwerk is een aaneenschakeling van opsommingen, vragen, antwoorden, ranglijsten en tabellen, waardoor het moeilijk is de kernpunten en de hoofdconclusies van het betoog te achterhalen. Dat is betreurenswaardig, want er staat een hoop boeiende informatie in. Wist u bijvoorbeeld dat de provincie Utrecht met 54,4 firma's per km² de hoogste bedrijfsdichtheid van Nederland kent en Zeeland met 8,6 ondernemingen de laagste? En dat Zeeuwse ondernemers verreweg het snelst betalen, in tegenstelling tot hun collega's uit Flevoland die hun rekeningen juist het langst laten liggen?

Deze en andere interessante economische weetjes in het boek komen uit een onderzoek dat Robert J. Blom in zijn adviespraktijk onder een representatieve groep van 584 mkb-ondernemers in alle twaalf provincies van ons land uitgevoerd heeft. De bedrijven die aan het onderzoek hebben meegewerkt kregen 99 vragen en tien stellingen voorgelegd. Op basis van hun antwoorden, aangevuld met algemene informatie over provinciale economische dynamiek, heeft de auteur zestig ranglijsten en statistieken samengesteld. Aan de hand van deze data komt de lezer van alles te weten over provinciale verschillen op het terrein van bedrijfseconomie en financiën, personeelszaken, debiteurenbeheer, ondernemers-

Blom, R.J. (2006)
De beste provincie voor ondernemers. Amsterdam: Graydon

cultuur, bereikbaarheid, rol van de overheid en faillissementsrisico. Vanuit regionaal-economisch perspectief beschouwd, is het interessant dat Blom de provinciale indeling als maatstaf voor regionale verschillen in Nederland heeft genomen. De provinciale bestuurders zijn hem daarvoor natuurlijk dankbaar (dat blijkt alleen al uit de lovende voorwoorden van zes Commissarissen van de Koningin waarmee het boek begint), maar het is de vraag of deze administratieve indeling wel alle regionale eigenaardigheden meeneemt. Zo zijn er binnen Overijssel verschillen tussen ondernemers uit Twente, Salland en de Kop van Overijssel. Ook Gelderland is slechts een concept dat vooral onder bestuurders leeft: zakendoen in de Achterhoek gaat er anders aan toe dan op

de Veluwe of in het Land van Maas en Waal. En Noord-Limburgers zijn weer anders dan hun collega's in Zuid-Limburg. Een regio is als een Russische Matroeschka-pop: elk gebied kent weer zijn eigen deelregio's.

Desalniettemin slaagt Blom erin aan te tonen dat er binnen Nederland significante regionale verschillen bestaan tussen ondernemers en hun mentaliteit. Ook laat hij met behulp van cijfers over inwoneraantal, bedrijfsdichtheid en bereikbaarheid zien dat het cliché dat Nederland 'vol' zou zijn niet klopt. In de Randstad is het weliswaar druk, maar dat geldt niet voor 'stillere provincies' als Drenthe, Friesland en Zeeland. Daar, zo blijkt uit de cijfers, is nog volop ruimte voor ondernemers, medewerkers en hun gezinnen. Ik sta dan ook achter het pleidooi van Blom voor een meer evenwichtige spreiding van de economie over ons land. In de discussie over de nationale economische ontwikkeling zou het thema dat hij aansnijdt veel meer aandacht moeten krijgen. Ik vind het daarom jammer dat Blom zo weinig aandacht heeft geschonken aan een heldere presentatie van de resultaten van zijn onderzoek. Wat mij betreft is de belangrijkste boodschap van het boek dat Nederland meer is dan de Randstad en dat de toekomst van het vaderlandse ondernemen wel eens in de periferie zou kunnen liggen – of dat nu Friesland of Limburg is.

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek